

HA 6/1-95 Uprovosert vold på fremmarsj

Vold er ikke alltid knyttet til kriminalitet, men blir mer og mer en del av den. Volden er generell og er økende i alle deler av verdens befolkning. Av det kan vi slutte at vi påvirkes av – eller gjennom – de samme kilder.

Vold kan være fremprovosert – og den kan være uprovosert. Den fremprovoserte vold kan vi forklare og forstå – selv om vi ikke kan akseptere den. Den uprovoserte vold kan vi ikke forstå, men må kunne forklare den ut fra de rådende forhold rundt den. Den er et resultat av frykt, usikkerhet og menneskelig fornædelse skapt i vår tid. Årsaken er sammensatt, men skyldes også vår manglende innsikt og forståelse av de krefter som styrer oss. Vi er tatt på senga av utviklingen.

Vold er blitt en del av hverdagen. Den er blitt underholdning. Det begynner med tegneserier som underholdning for barn og ungdom. Senere på film, video, tv og i pressen. Opplegget er alltid det samme. Man bygger opp en grusom fiende – for siden å uskadeliggjøre den – ofte på en fortjent grusom måte.

I barnebøker og tegnefilmer er voldsonheten unaturlig og fordreid – slik at barn og ungdom mister evnen til å forstå konsekvensen av egne voldsomheter. Slik det framstilles der hvor volden er en lek, lever voldsofferet uskadd videre, og mange av hverdagens barne- og ungdomsdrap kan like gjerne være som følge av denne unaturlige fordreining av virkeligheten, når slikt skjer.

Kommersielle hensyn styrer massemedia. De er privatisert. Men disse må snarest erkjenne sin medskyld i den voksende vold og terror. De skal informere folk og formidle nytt, og konkurransen om kundene er hård, men det forsvarer ikke å bruke vold som underholdning. Her er det ikke nok med varsomhet. Her må det lov og et forbud til, som setter grenser, og hvor lovert har livstilfremmende forsetter. Det er ikke riktig å fortrenge eller lukke øynene for den destruktive virkning voldsunderholdningen har, når de bevisst bruker den samme sublimale påvirkning i reklame og andre sammenhenger.

Vi har en terskel som sperrer for sosiale overtramp. Men i dagens mediasamfunn slites denne ned, og hos noen blir den for lav.

Vold, slik den blir presentert, har sprenget alle skrekkenes grenser. Og vi påvirkes. Vi kjenner alle voldens muligheter, og det skal bare et stress til for å utløse den. Og stress er det etter hvert blitt mye av.

1) Det er påvist at kostholdet har betydning. Det er gjort forsøk som synes å bekrefte at ufullstendige og dårlige kostvaner reduserer livskvaliteten og fremmer aggressivitet.

2) Svekkelse av familien som institusjon, og nye usikre samlivsformer har ført til mye åpen, og enda mer skjult vold.

3) Områder med fremmedkulturer og etniske forskjeller synes av en eller annen grunn å være problemfylte, og det behøver ikke nødvendigvis å være et uttrykk for rasisme.

4) Alkoholmisbruk og narkotikaavhengighet representerer et miljø som i desperasjon benytter alle midler for å dekke sitt avhengighetsbehov. Dette miljø er blitt til i vår tid.

5) Arbeidsledigheten er for mange en stressfaktor ingen kan overse. Ved å ta den alvorlig – re-

dusere eller eliminere den – var mange problemer løst.

Jeg har nevnt noen forhold som stimulerer til vold. Likeså miljøer som virker til å utløse den. Det er andre ting som også kunne vært nevnt, men hensikten har vært å peke på synbare eksempler for å få fram de nære sammenhenger.

Det er politikernes og samfunnsviternes ansvar å gjøre noe med dette. Det er et internasjonalt så vel som et nasjonalt problem. Fordi det ligger kapital og fortjeneste bak, er det nesten umulig å få gjort noe med det. Men skal vi da gi opp?

Nei! Vi som er «annerledeslandet» kan begynne med oss selv. Så viser vi at vi tar utviklingen alvorlig, og vil gjøre noe med den. I USA er det 10 ganger så mange drap pr. innbygger. Om noen år kan det være like ille her, om vi ikke greier å snu trenden. Er det noe som er viktigere?

**Jostein N. Berge,
Ottestad.**

107917